

Protokoll 3/2020

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 2 mars 2020 kl. 13:30-17:15,
Bolindersalen, Tekniska nämndhuset

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Leif Bolter
Katarina Borg
Birgitta Bremer
Elisabet Jermsten
Anders Johnson §§1-12, §§18-20
Helena Nilsson Lannegren
Måns Lönnroth
Margareta Olofsson
Laila Reppen
Solbritt Östergren
Henrik Nerlund Sekreterare §§1-13, §§15-20
Monica Hector Protokollförare
Susanne Höglin Handläggare
Stefan Larsson Föredragande §9
Andrew Blank Föredragande §§10-12
Hugo Barcelona Bergenwall Handläggare §§10-12
Anton Nylander Föredragande §13
Caroline Henrysson Föredragande §14
Thomas Jansson Föredragande §15
William Stepp Föredragande §16
Matilda Nilsson Föredragande §§17-18
Peter Lundevall Föredragande §18
Elisabet Rosenquist Saidac Adjungerad §§13-20

Justerare

Birgitta Bremer

Datum för justering

Paragraf

§§1-20

Protokollförare

Monica Hector

§ 1 **Dagordning samt val av justerare**

Beslut

Valdes ledamot B Bremer att jämte ordförade justera protokollet.
Beslöts uppta ärendena i ordningen: 1-10, 17-18, 11-12, 15, 13-14, 16, 19-20.

§ 2 **Nästa sammanträdesdag**

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder måndag 30 mars 2020, kl. 13.30.

§ 3 **Nästa delegationssammanträde**

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder måndag 16 mars 2020, kl. 13.30.

§ 4 **Rådet: Protokollsutdrag från kommunfullmäktiges sammanträde 2020-01-27 ang §15 Valärende, fyllnadsval (valdes Lasse Söderberg, Konstakademien) till ledamot i Skönhetsrådet)**

SR 2020/36

Beslut

Erinrades att Lasse Söderberg, Konstakademien, av kommunfullmäktige valts till ledamot av Skönhetsrådet.

§ 5

Rådet: Val till delegationsgrupp för ny ledamot

Beslut

Valdes ledamot L Söderberg till naturvårdsdelegerade, kulturdelegerade samt plan- och bygglovsdelegerade.

§ 6

Protokoll fört vid sammanträde 2020.02.03

Beslut

Anmäldes att protokoll fört vid rådets ordinarie sammanträde 2020.02.03 justerats i vederbörlig ordning.

§ 7

Protokoll fört vid delegationssammanträde 2020.02.17

Beslut

Anmäldes att protokoll fört vid rådets delegationssammanträde 2020.02.17 justerats i vederbörlig ordning

§ 8

Anmälningar för kännedom

Anmälda handlingar

- (Signerad) Djurgården 1:1 (Nordiska museet), LED-skyltar
- Examensarbete om påbyggnader, svar med e-post
- Bevara Hammarbyskogen, svar med e-post samt 2014-0186 bifogad.
- (Signerad) Angående bevarande av Giraffkranen på Beckholmen
- (Signerad) Vasastaden 2:99, ny placering av Sippans kiosk, 2020-01112-575
- (Signerad) Vasastaden 1:118 (blivande Mitokondrien), nybyggnad av restaurang, 2020-00702-575
- Tysta Gatan 18
- Blackeberg, svar med e-post samt SR 2018/159 bifogad.
- (Signerad) Rådstugan 2, Storkyrkan, yttre ändring, renovering
- Rådet: Åtgärdsrapport, hantering av allmänna handlingar hos Skönhetsrådet.
- Avslutande av inspektionsärende, Stadsarkivet
- (Signerad) Riddaren 3, skylt/vepa/ljusanordning, 2019-17250-575

- Akut inhibering av ny detaljplan Barnhusväderkvarnen 36. Svar med e-post samt SR 2020/24 bifogad.
- (Signerad) Resedan 2, tillbyggnad av skolbyggnad och förskola invid Vasa Real, 2020-02008-575
- Rubriken 2, tillbyggnad av enbostadshus, 2019-12084-575. Svar med e-post samt SR 2020/6 bifogad.

§ 9

Ramsökaren 2, förslag till detaljplan, 2017-13836

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Ramsökaren 2, förslag till detaljplan, 2017-13836. Stefan Larsson, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet. SR 2020/45

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande form.

Uppdrogs till kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag med syfte att möjliggöra komplettering av befintlig bebyggelse inom planområde med nya bostadshus, totalt ca 80-90 lägenheter. Bostadshusen ska arkitektoniskt förhålla sig respektfullt till den befintliga byggnaden och värna de kulturhistoriska värden som finns på platsen, vilket ställer höga krav på den arkitektoniska kvaliteten på den tillkommande bebyggelsen. Enligt förslaget ska volymerna adderas den befintliga strukturens rätvinkliga system av byggnadsvolymer och skapa nya och skyddade gårdsrum. De fristående volymerna kopplas samman med huvudbyggnaden genom förbindelsegångar, vilket gör det möjligt att använda de redan existerande bostadsentréerna.

Den ursprungliga byggnadsvolymen uppfördes som gymnasieskola 1959-64, förutom aulan som tillkom 1967-69. Skolverksamheten lades ner 2002 och därefter upprättades en detaljplan som möjliggjorde bostäder 2005. Nästa etapp, volymen på skolgården, vann laga kraft 2009 och 2012 vann så även planen för ombyggnaden av aulan till bostäder laga kraft.

Skönhetsrådet motsatte sig inte att fastigheten utvecklas men fann flera problem med förslaget i den form det givits. Först och främst ansåg rådet det olyckligt att stadsbyggnadskontoret planerar i bakvänd ordning. Trots att Örbyleden i översiktsplan 2018 är

utpekad som ett framtida urbant stråk planerar stadsbyggnadskontoret i det aktuella förslaget, liksom i de av rådet tidigare hanterade Lådkameran och Diabilden, inte för detta. Rådet har förståelse för att kraftledningen sätter gränser för vad som är möjligt att göra i det aktuella läget men inte desto mindre ansåg rådet att byggnaderna åtminstone måste utformas för att kunna möta en gestaltningsmässigt omdefinierat och vidareutvecklat trafikstråk. Med nya byggnader redan på plats längs trafikleden finns inga, eller mycket små möjligheter, att skapa ett urbant stråk – ett sådant kräver att byggnaderna vänder sig mot gatan med bostadsentréer, butiker och annat som kan bidra till att Örbyleden byter karaktär. Hus A bör placeras längs en ny stickgata med entréer. Att de nya byggnaderna endast nås genom korridorer genom de befintliga husen är inte heller tillfredställande.

Vidare var rådet tveksamt till volymerna, som i rådets mening placerats allt för nära befintliga bostäder. Rådet såg även problem med valet att hantera utbyggnaden och gestaltningen av denna som om det fortfarande rör sig om en tillbyggnad av skolan, inte om en f.d. skola som numera är bostäder. Rådet vände sig vidare mot storskaligheten och den lösning med samma typ av pusselbitar som ska fungera som tillägg i en komplex miljö. Förutom problemet med det valda plangreppet ansåg rådet att hus A är för långt. Gårdsrummen mellan de föreslagna byggnaderna och de befintliga volymerna blir alldeles för mörka och trånga, särskilt vid hus A. Rådet förstår att det sannolikt är ekonomiskt fördelaktigt att bygga loftgångshus eftersom det då går att spara in kostnader för trapphus och hissar men som boendeform har hustypen mindre tilltalande kvaliteter så som t.ex. insyn i bostaden. I det här fallet uppfattade rådet att loftgångshus blir extra problematiska när lägenhetens ena sida vetter mot loftgång och den andra mot trafik som ger ljudstörning.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/45-7 Samrådsbrev
- SR 2020/45-11 Planbeskrivning
- SR 2020/45-2 Konsekvensanalys Kulturmiljö
- SR 2020/45-5 Tillgänglighetsutlåtande
- SR 2020/45-6 PM Geoteknik
- SR 2020/45-10 Plankarta
- SR 2020/45-3 Dagvattenutredning
- SR 2020/45-4 Bullerutredning
- SR 2020/45-8 Riskbedömning
- SR 2020/45-9 PM Barnkonsekvensanalys
- SR 2020/45-12 Naturvärdesinventering

§ 10**Tegelbruket 4 m.fl., förslag till detaljplan för del av området, 2016-10001**

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Tegelbruket 4 m.fl., förslag till detaljplan för del av området, 2016-10001. Andrew Blank, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.
SR 2020/31

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om att de förslagna volymerna behöver minska med generellt sett en våning i de båda huvudkvarteren.

Anmälde ledamot M Lönnroth reservation mot beslutet.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag som innebär att två nya bostadskvarter ersätter S:t Eriks ögonsjukhus på Kungsholmen. Förutom de ungefär 325 nya bostäderna tillför förslaget 5000 kvm kontor, en fullstor idrottshall, en förskola med fyra avdelningar samt bottenvåningslokaler för handel och service.

Planförslaget tar sin utgångspunkt i att möta de två stadsbyggandstraditioner som finns representerade på platsen, dels 1880-talets stenstad och dels 1990-talets postmoderna kvarter inspirerade av Per Olof Hallmans planer. Stenstaden har en tydlig struktur där gator med 18 meters bredd tillåter byggnader upp till en takfotshöjd av 19,5 meter i rutnät med avskurna hörn. I S:t Eriksområdet har denna grundstruktur tolkats om genom Grubbensringens oval som ligger infälld i en större rektangel där axlar, fondmotiv siktlinjer och grönska har viktiga roller. De tillkommande kvarteren har tillåtits att ta stenstadens form, men trappar av mot S:t Eriksområdet med en höjdvariation från åtta till fyra våningar. Stor vikt har lagts på att analysera axlar och kommande fondmotiv samtidigt som nya parktorg med grönska lagts till.

Skönhetsrådet fann att planförslagets analys av förutsättningarna är riktig och önskade understryka vikten av att omotiverade punkthus eller högdelar inte tillåts bryta stadens horisontella skala. Rådet ansåg dock att volymerna behöver studeras om så att de tillkommande kvarteren faller in i stadens höjdskala ännu tydligare, generellt sett innebär detta en sänkning av bostadskvarteren med en våning. Mot S:t Eriksområdet önskade rådet ett mjukare möte där

de resliga, men luckrare kvarteren öster om Grubbensparken tydligare bör inspirera som volym. Gestaltningmässigt bör de nya kvarteren spegla vår samtid, men tillåtas en detaljeringsnivå som bryter ner skalan för betraktaren. En kommande minskning av antalet våningar i enlighet med rådets argumentation bör medföra att förskolan kan ges en relativt sett större gård om antalet avdelningar minskas. Rådet fann detta viktigt i det föreliggande förslaget särskilt som de två offentliga organen Region Stockholm och Stockholms stad står bakom planarbetet och bör föregå med gott exempel gällande förskolebarnens uteyta.

Avslutningsvis ansåg Skönhetsrådet att den befintliga lindallé som löper längs Fleminggatans norra sida bör bevaras. De uppväxta träden har ett mycket stort stadsmiljövärde som inte nog kan understrykas såväl genom sin hävd som sin storlek.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/31-8 Samrådsbrev
- SR 2020/31-14 Planbeskrivning
- SR 2020/31-3 Kulturmiljöanalys
- SR 2020/31-5 Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2020/31-10 PM Mobilitet
- SR 2020/31-13 Plankarta
- SR 2020/31-2 Bullerutredning
- SR 2020/31-4 Dagvattenutredning
- SR 2020/31-6 Trädinventering
- SR 2020/31-7 Solstudier
- SR 2020/31-9 PM Parkeringsinventering
- SR 2020/31-11 Luftutredning
- SR 2020/31-12 PM Markföroreningar
- SR 2020/31-15 Kvalitetsprogram

Anmälde ledamot M Lönnroth reservation enligt följande:

”Exploateringen bör minskas utöver rådets förslag. Förskolan har fortfarande en för liten yta per barn även efter Rådets förslag. Man skulle t ex kunna titta på att inte sluta de två kvarteren utan låta dem vara öppna gentemot Grubbens park. Förslaget till detaljplan är ytterligare ett exempel på att stadens mål med 140 000 bostäder på 20 år på många platser leder till en alldeles för hög exploatering. Stadens överenskommelse i Sverigeförhandlingarna om ca 95 000 bostäder skulle rimligen ge både bättre bostäder och bättre stadsbyggnad. Idag väger exploateringsekonomin för tungt och stadsbyggnadens kvalitet för lågt. Dags för en översyn!”

§ 11

Ny detaljplan för Tegelbruket 4

Förelåg skrivelse inkommen från brf Nunnan med anledning av samråd om planförslaget för Tegelbruket 4.

SR 2020/57

Beslut

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet med rådets yttrande över detaljplaneförslaget i kopia till bostadsrättsföreningen som inkommit med synpunkter i ärendet.

§ 12

Tegelbruket 4, fråga om när Skönhetsrådet kommer in när en ny detaljplan ska upprättas

Förelåg skrivelse inkommen från privatperson med anledning av samråd om planförslaget för Tegelbruket 4.

SR 2020/63

Beslut

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet med rådets yttrande över detaljplaneförslaget i kopia till privatperson som inkommit med synpunkter i ärendet.

§ 13

Vassen 3 m.fl. (Hässelbyverket), förslag till detaljplan, 2017-09452

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Vassen 3 m.fl.

(Hässelbyverket), förslag till detaljplan, 2017-09452. Anton Nylander, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/37

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande form.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget innebär att Hässelbyverket avvecklas och att kraftanläggningstomten med kringliggande skyddsområden ger

plats för 1 500 nya bostäder, förskolor, platser för lokaler och nya gator. Området föreslås en kraftig exploatering i såväl tidigare ianspråktagna områden som i orörda skogsområden med en skala från fyra till 20 våningar. Bebyggelsen uppförs i såväl kvartersform som lameller och punkthus längs den brant lutande topografin mot Mälaren.

Hässelbyverket driftsattes 1959 som värmeproducent till Stockholms nya västliga ytterstadsdelar. Verket ritades av arkitekt Sture Frölén i en rationell arkitektur som avspeglar verksamheten. Huvuddelen av anläggningen föreslås rivas, inklusive de båda 145 meter höga skorstenarna som också fungerar som signatur för stadsdelen. I planförslaget föreslås kontorshuset bevaras samt delar av produktionsanläggningen och den av stadsträdgårdsmästare Holger Blom utformade parken. Den utskjutande kajen, som vilar på pontoner från landstigningen i Normandie 1944, föreslås ligga kvar och bebyggas. Norr om verket minner Hässelby begravningsplats, invigd 1928, om stadsdelens tid som egen kommun (inkorporerad i Stockholms stad 1949). Landskapsbehandlingen på begravningsplatsen är inspirerad av Skogskyrkogården och ritades av arkitekt Knut Nordenskjöld.

Skönhetsrådet motsatte sig inte att ersätta Hässelbyverket med en ny stadsdel, men ansåg att det presenterade förslaget är mycket problematiskt och krävde därför en genomgående omarbetning.

Först och främst ansåg rådet att exploateringen måste minskas. Förslaget utgår inte utifrån förutsättningarna på platsen utan från den förutbestämde siffran 1 500 nya bostäder. I såväl modell som i de medföljande handlingarna är det tydligt att detta är en överexploatering av monumentala mått. Detta medför trånga gårdar, mörka lägenheter, insyn och minimala ytor för förskolor. Trots det mycket goda läget invid vattnet medför detta att boendemiljön riskerar att bli torftig och oattraktiv. I ytterstaden bör dessutom fristående förskolebyggnader vara norm.

De omotiverade högdelarna ger området ett disparat intryck som vare sig markerar viktiga platser eller förstärker kopplingen mellan Hässelby Strand och Hässelby Villastad. I den redan täta kvartersbebyggelsen föreslås exempelvis ett höghus i 20 våningar, två i tolv våningar, två i elva våningar, och två i tio våningar. Som jämförelsen är normalskalan i Hässelby Strand fyra våningar och i Hässelby Villastad en och en halv våning. Högdelarna bör därför utgå.

Kyrkogården och skogen längs med Griftegårdsgränd behandlas brutalt i förslaget. Rådet ansåg att stor försiktighet ska råda i kyrkogårdens närhet för att inte störa lugnet på den välgestaltade begravningsplatsen. Skogen har höga naturvärden och bör i största

möjliga mån bevaras. Rådet såg det som uteslutet att lägga flerfamiljshus längs Griftegårdsgränd.

Bevarandefrågorna kräver en mer genomgripande utredning. I förslaget bevaras vissa fragment som var för sig har mindre värde än om de går att se som en helhet. Exempelvis är kontorsbyggnaden värdefull att spara om dess relation till produktionen kan avläsas. I förslaget går denna koppling förlorad. Skorstenarnas värde som stadsdelssymbol ska inte heller förloras. I en sådan utredning bör den framtida användningen av bevarade byggnader också undersökas så att kulturmiljö och funktion följer varandra.

En ny stadsdel i kraftvärmeanläggningens läge kan bli en mycket attraktiv bostadsmiljö och fungera som inspirerande tillskott i Hässelby Strand om det tar platsens förutsättningar som utgångspunkt. Underströks att Skönhetsrådet gärna deltar i det kommande arbetet med att omstudera planerna.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/37-6 Samrådsbrev
- SR 2020/37-10 Planbeskrivning
- SR 2020/37-2 Miljöteknisk markundersökning
- SR 2020/37-3 Naturmiljöutredning
- SR 2020/37-4 Miljökonsekvensbeskrivning
- SR 2020/37-9 Plankarta
- SR 2020/37-5 Kulturmiljöanalys
- SR 2020/37-7 Konsekvensanalys kulturmiljö
- SR 2020/37-8 Dagvattenutredning
- SR 2020/37-11 Trafikbullenutredning
- SR 2020/37-12 Trafikalstring

§ 14

Barnfröken 1, förslag till ändring av detaljplan, 2019-07290

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Barnfröken 1, förslag till ändring av detaljplan, 2019-07290. Caroline Henrysson, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/46

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet avstyrka förslag till detaljplan. Erinrades att sekreteraren inte deltagit under paragrafen varför Monica Hector utsågs till t.f. sekreterare under ärendets beredning och beslut.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget syftar till att möjliggöra skolverksamhet inom fastigheten Barnfröken 1 i Fruängen under en tidsbegränsad period om 10 år. Inom planområdet finns idag en byggnad som använts som skola för Kunskapsskolan på tidsbegränsat lov sedan 2003. Bygglovet upphörde 2018 och eftersom ytterligare förlängning av bygglovet inte är möjligt enligt plan- och bygglagen, måste en ändring av detaljplanen göras om verksamheten ska kunna fortsätta i den aktuella byggnaden. I skolan går idag ca 500-600 elever i årskurs 6-9.

Skönhetsrådet ansåg att skolmiljön redan idag är minst sagt otillfredsställande och de åtgärder som föreslås gällande risk och buller borde vara en tillräcklig varningssignal om att detta inte är en bra plats att bedriva skola på. Till exempel ska fönster mot norr förses med explosionsresistent glas samt erforderligt brandskydd på grund av risk från E4/E20 Södertäljevägen, som är primär transportled för farligt gods. På grund av buller från tunnelbanan fordras ett bullerplank om 3,5 meter på västra sidan av byggnaden mot tunnelbanespåren. Skolgårdens yta resulterar i 1,5 kvm per barn, att jämföra med Boverkets rekommendation om 30 kvm per barn.

Skönhetsrådet ansåg, med tanke på ovanstående allvarliga invändningar emot förslaget, att skolgårdens storlek, buller och andra riskfaktorer borde vara tillräckliga för att inte fortsätta att tillåta skolverksamhet på platsen. Även om det rör sig om elever i åk 6-9 som själva kan förflytta sig till närliggande rekreativsområden kunde rådet inte acceptera en utemiljö om 1,5 kvm per barn. I samrådshandlingarna föreslås att bristen på yta kompenseras genom en upprustning av skolgården med tillägg såsom klättervägg, flytt och utökning av cykelparkering, pergola, målad asfalt och nya träd och buskar. Men eftersom ingen av dessa åtgärder är möjliga att fastställa med krav i form av planbestämmelser ifrågasatte rådet denna argumentation, liksom att fortsätta bedriva en skola i detta läge.

10 år är i sammanhanget en lång tid, för ett ansevärt antal elever kommer det att innebära hela högstadietiden. Därtill öppnar plan- och bygglagen enligt uppgift för möjligheten att förlänga plantillägget med ytterligare 10 år. Det kan alltså bli totalt 20 års förlängning. Skönhetsrådets beslut blev därför en skarp avstyrt.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/46-6 Samrådsbrev
- SR 2020/46-10 Planbeskrivning

- SR 2020/46-3 Dagvattenutredning
- SR 2020/46-4 Barnkonsekvensanalys
- SR 2020/46-5 Trafikbuller
- SR 2020/46-9 Plankarta
- SR 2020/46-7 Föreningar - rapport
- SR 2020/46-8 Riskanalys

§ 15

Bällsta IP, del av Riksby 1:3, m.fl, förslag till detaljplan, 2017-06421

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Bällsta IP, del av Riksby 1:3, m.fl, förslag till detaljplan, 2017-06421. Thomas Jansson, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/49

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om återuppförande av den västra flygeln.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Staden planerar ett nytt idrottscentrum på ett ej tidigare detaljplanelagt område runt Bällsta gård i Bromma. Idrottsplatsen föreslås innehålla en komplett friidrottshall, en 11-spelsplan med konstgräs för fotboll samt en utomhusarena för friidrott.

Anläggningen ska även innehålla goda möjligheter till spontanidrott och rekreation. Byggaktör är fastighetskontoret och all mark ägs av Stockholms stad. Ca 200 parkeringsplatser för bilar är planerade i planområdets västra del. Kring planområdet pågår idag flera andra planeringsprojekt av olika storlek, t.ex. Solvallastaden, Bällsta hamn och Ulvsunda industriområde.

Strax norr om planområdet ligger Bällsta gård med anor från 1300-talet. Gården blev säteri 1620 och omges av ett historiskt odlingslandskap. Bällsta gård är inte klassificerad av Stadsmuseet men kulturförvaltningen har uttalat att gården har ett högt kulturhistoriskt värde. Idag fungerar gården som tillfälligt vårdboende. Gården som helhet har ett samhällshistoriskt värde och berättar om säteriernas utveckling likväl som den välbärgade borgarklassen och gårdens arbetare under olika tidsperioder. Den har även ett kontinuitetsvärde genom sin långa och obrutna lokalisering på platsen. Gårdsmiljön är delvis misskött och

igenvuxen, däremot är gårdens grundstruktur med allé, trädplanteringar, vägsträckningar och terrassmurar såpass välbevarade att de, om än fragmentariskt, rymmer stor kunskap om gårdens uppbyggnad och gröna kulturarv. Enligt den antikvariska konsekvensanalysen är det nödvändigt att rekonstruera den nyligen rivna västra flygeln på dess ursprungliga plats för att bibehålla förståelsen för och upplevelsen av herrgårdsmiljön.

Det finns ett stort behov av idrottsplatser i Stockholm och Skönhetsrådet såg därför positivt på förslaget även om det innebär en försämring för kulturmiljön runt Bällsta gård. Läsbarheten av odlingslandskapet kommer att minska eftersom gården i stor utsträckning omringas av anläggningen. Samtidigt medför planens genomförande en möjlighet till ny användning för gården. Exempelvis skulle gårdsbyggnaderna kunna inrymma caféverksamhet eller fungera som klubbhus eller liknande. Här ville rådet erinra om att en byggrätt bör upprättas så att den nu rivna västra flygeln kan återuppföras. Att återskapa flygeln skulle också öka förståelsen för gården som helhet. Vidare är det viktigt att idrottsanläggningens karaktär är öppen och inbjuder till spontanbesök, dvs. att den inte uppfattas som otillgänglig för förbipasserande. Att bollplanen utformas med konstgräs är olyckligt och Skönhetsrådet önskade att man hittar en lösning med naturgräs även om detta medför mer underhåll. Det skulle också rimma bättre med stadens ambition om att vara en ledande miljöstad. Plastgranulatet i konstgräsplaner fastnar dels i kläderna och sprids till omgivande miljö samt sköljs ut i hav, sjöar och vattendrag. Spridning av granulat från konstgräsplaner har identifierats som en viktig källa till utsläpp av mikroplast i Sverige. Att göra om Bällstavägen till ett urbant stråk kräver lägre hastigheter, gång- och cykelstråk, fler entréer och att anläggningen tillåts möta gatan på ett bra sätt. Föreliggande förslag bör också förhålla sig till en eventuell nedläggning av Bromma flygplats, vars avtal löper ut om 18 år (2038), så att inte framtida kopplingar till angränsande områden omöjliggörs av idrottsplatsen.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/49-8 Samrådsbrev
- SR 2020/49-12 Plankarta
- SR 2020/49-2 Planbeskrivning
- SR 2020/49-3 Antikvarisk förundersökning
- SR 2020/49-4 Illustrationsmaterial
- SR 2020/49-5 Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2020/49-6 Dagvattenutredning
- SR 2020/49-7 Bullerutredning
- SR 2020/49-9 Landskapsanalys och NVI med konsekvensanalys
- SR 2020/49-11 Projekterings-PM Geoteknik

- SR 2020/49-13 Landskapsanalys

§ 16

Brytbönan 1 samt del av Enskede gård 1:1, förslag till detaljplan för ny förskola, 2018-14331

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Brytbönan 1 samt del av Enskede gård 1:1, förslag till detaljplan för ny förskola, 2018-14331. William Stepp, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/35

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran avseende förskolans storlek i förhållande till barnens fria samt byggnadens gestaltning.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för del av fastigheten Enskede Gård 1:1 och Brytbönan 1. Planens syfte är att möjliggöra ny förskolebyggnad för sex avdelningar samt utöka befintlig tomträtt för att få till en större förskolgård. Med en ny plan släcks också äldre detaljplaner i direkt anslutning till utökad förskoletomt.

Förslaget innebär att den befintliga förskolebyggnaden rivs och ersätts med en ny byggnadsvolym på fastighetens sydvästra del. En kulvert från 1940-talet som tar hand om vattenflödet från tidigare Valla å begränsar dock förutsättningarna för den planerade byggnadens storlek och placering. Den nya byggnaden ska utformas med hänsyn till omgivande bebyggelse och platsens kulturhistoriska värden.

Skönhetsrådet ansåg att en ny förskolebyggnad kan uppföras på platsen men rådet framförde synpunkter på byggnadens gestaltning såväl som förskolegårdens yta. Enligt rådets uppfattning bör en förskola i Stockholms ytterstad ha tillgång till mer än 13 kvm/barn som planförslaget innebär. Eftersom det i detta fall inte går att ytterligare utöka förskolegårdens yta då parkstråk och frekvent använda gångvägar begränsar denna möjlighet, ansåg rådet att förskolan bör få färre avdelningar. D.v.s. genom att minska antalet barn kan byggnadsvolymer minskas varvid en större friyta skapas för barnen. Rådet ansåg således inte att närhet till parker eller

grönområden ska vara skäl för att skapa ytmässigt otillräckliga utemiljöer vid planering av förskolor.

Skönhetsrådet ställde sig vidare mycket tveksamt till den föreslagna gestaltningen. Byggnaden har inget släktskap med skolan på kullen och den ligger dessutom närmare egnahemsbebyggelsen. Rådet ansåg dock inte att den nya förskolebyggnaden i sin gestaltning måste utformas för att efterlikna villabebyggelsen men det finns anledning att fundera över hur byggnaden i vissa avseenden bättre skulle kunna ansluta till och samtidigt bli ett tillskott i det kulturhistoriskt värdefulla området. Rådet uppfattade den redovisade volymen som ”klossig” och del av lösningen kan vara att låta byggnaden få sadeltak, vilket också skulle göra att huset tydligare ansluter till kringliggande bebyggelse. Rådet var dock inte främmande för att byggnaden får ett eget, nutida, uttryck men vill se en större mjukhet i gestaltningen. Utformning av entréer, fönstersättning, material, materialhantering, skärpa och precision i utförande kommer att få stor betydelse för resultatet och för hur byggnaden kommer att uppfattas.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/35-3 Samrådsbrev
- SR 2020/35-5 Planbeskrivning
- SR 2020/35-2 Plankarta
- SR 2020/35-4 Fördjupad antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2020/35-6 Översiktlig miljöteknisk markundersökning
- SR 2020/35-7 PM Geoteknik
- SR 2020/35-8 Dagvattenutredning

§ 17

Vårdaren 1 och del av fastigheten Parkträdet 1, förslag till detaljplan, 2018-12909

Stadsbyggnadskontoret hade genom remiss begärt Skönhetsrådets yttrande över Vårdaren 1 och del av fastigheten Parkträdet 1, förslag till detaljplan, 2018-12909. Matilda Nilsson, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/47

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om volymhanteringen samt en mer självständig gestaltning i förhållande till omgivande bebyggelse.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontorets förslag till ny detaljplan innehåller 160 bostäder i form av hyresrätter samt ca 1300 kvm lokalyta i korsningen Söderberga Allé/Söderberga Gårdsväg. Fyra punkthus samt ett kvarter om fyra till sex våningar föreslås. Kvarteret sluter sig mot gatorna och öppnar mot naturmarken i nordöst. Längs Söderberga Allé ska en lokal för centrumändamål finnas i bottenvåningen. I det nya kvarteret föreslås ett garage där den ena garagevåningen är placerad över jord vilket skapar en upphöjd bostadsgård på bjälklag. Det befintliga parkeringshuset rivs, och parkering föreslås i tre nya garage samt planeras markparkering på Söderberga Gårdsväg och mellan de nya byggnaderna. Totalt innehåller förslaget 362 parkeringsplatser. Omgivande bebyggelse utgörs av lamellhus i tre våningar, byggda 1971, men ombyggda 1991.

Skönhetsrådet ansåg att det är möjligt att bygga på platsen men önskade en annan volymfördelning och en större frimodighet i gestaltningen. Rådet uppfattade föreliggande förslag något tillbakablickande och ser hellre att tillkommande bebyggelse blir ett uttryck för sin tid. De föreslagna gårdsfasaderna i trä skulle exempelvis kunna utgöra ett sammanhållet gestaltungsgrepp även mot gatan. Vad gäller volymerna fann Skönhetsrådet att förslaget skulle vinna på en omdisponering av volymerna där lamellerna sänks till fyra våningar medan punkhusen tål en högre höjd. Ett strukturproblem i förslaget, som troligtvis är svårt för en enskild fastighetsägare att lösa, är parkeringsfrågan. P-talet var högt när området byggdes och även om 140 platser inte förutses ersättas planeras en ansevärd mängd parkeringsplatser såväl på gata som i garage. Detta splittrar planstrukturen på ett olyckligt sätt. Ett helhetsgrepp om parkeringsfrågan skulle frigöra större gemensamma ytor för de boende samt möjliggöra en välbehövlig uppdelning mellan privat och offentligt som saknas i området.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/47-6 Samrådsbrev
- SR 2020/47-10 Plankarta
- SR 2020/47-3 PM geoteknik (Tyréns, 2019)
- SR 2020/47-4 PM Trafik och parkering (Trafikutredningsbyrån AB)
- SR 2020/47-5 Naturvärden (Firman Ekologikonsult AB, 2020)
- SR 2020/47-9 Planbeskrivning
- SR 2020/47-7 Bullerutredning (Åkerlöf Hallin Akustik, 2019)
- SR 2020/47-8 Dagvattenutredning (Tyréns, 2019)

§ 18**Riddersvik samt del av Hässelby Villastad 36:1 m.fl.,
planärende på granskning, 2013-11692**

Skönhetsrådet hade begärt en föredragnings av Riddersvik samt del av Hässelby Villastad 36:1 m.fl., planärende på granskning, 2013-11692. Peter Lundevall, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/50

Beslut

Skönhetsrådet tackade för informationen och framförde synpunkten att planförslaget i flera delar förändrats i den riktning Skönhetsrådet önskade i sitt yttrande över planförslaget. Rådet tackade också Peter Lundevall som under våren går i pension för gott samarbete genom åren.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/50-5 Underrättelse om utställning
- SR 2020/50-13 Planbeskrivning granskning
- SR 2020/50-3 Tempellusthus, paviljongen, förslag på program för utredning - restaureringsåtgärder (Byggnadsantikvarie SPA Per Nelson, 2017)
- SR 2020/50-7 Stadsbyggnadsprogram för Riddersvik 2
- SR 2020/50-8 Stadsbyggnadsprogram för Riddersvik 1
- SR 2020/50-27 Plankarta 1
- SR 2020/50-2 Översiktlig artskyddsutredning (Calluna AB 2020)
- SR 2020/50-4 Trafikutredning (Structor 2020)
- SR 2020/50-6 Trädgårdsarkeologi i engelska parken (Statens historiska museer 2017)
- SR 2020/50-9 Solstudie (SBK 2020)
- SR 2020/50-16 Miljö- och hälsoriskbedömning (WSP 2019)
- SR 2020/50-18 Illustrationsplan (Nivå landskapsarkitektur 2020)
- SR 2020/50-25 Antikvariskt yttrande, skiss för ny förskola och äldreboende (AIX, 2020)
- SR 2020/50-26 Plankarta 2
- SR 2020/50-10 Skötselplan (Nivå landskapsarkitektur och Calluna 2018)
- SR 2020/50-11 Skyfallskartering Riddersvik (Tyréns 2018)
- SR 2020/50-12 PM Geoteknik (Atkins 2019)
- SR 2020/50-14 Miljöteknisk markundersökning, utökad provtagning grönytor (WSP 2019)

- SR 2020/50-15 Miljöteknisk markundersökning, utökad provtagning (WSP 2019)
- SR 2020/50-17 Dagvattenmodell Riddersvik (Tyréns, 2018)
- SR 2020/50-19 Dagvattenutredning, detaljplan (WSP, 2019)
- SR 2020/50-20 Dagvattenutredning kvartersmark (Ramböll 2019)
- SR 2020/50-21 Bullerutredning, ombyggnad av Lövestavägen (Structor 2019)
- SR 2020/50-22 Bullerutredning kv 7 (Structor 2019)
- SR 2020/50-23 Fördjupad trädbesiktning (Arbor Konsult AB)
- SR 2020/50-24 Bullerutredning kv 1-6, 8-9 (Akustikbyrån, 2019)

§ 19

Sekreteraren informerar

Sammanfattning av ärendet

Informerade sekreteraren om två genomförda möten med representanter för Sundsvalls nystartade skönhetsråd respektive företrädare för Danderyds kommun som överväger att bilda ett eget skönhetsråd.

Sekreteraren deltog förrförra veckan i P1:s kulturradio i ett inslag om politik och arkitekturstilar med anledning av att president Trumps administration gått ut med att nya byggnader ska uppföras i neoklassicistisk stil.

Informerade sekreteraren om att han hållit föredrag på årsmötet för Sällskapet Per Anders Fogelströms vänner årsmöte samt för Arkdes vänner i föredragsserien om återbruk.

Sekreteraren kommer att utsända information till ledamöterna avseende AD-konton, vilket kommer att möjliggöra direkt kontakt med Tietos support i frågor som rör Ipad och meetings-appen.

§ 20

Övriga frågor

Beslut

Förelåg inga övriga frågor.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2020-03-06
MONICA,HECTOR	2020-03-06
IRIS BIRGITTA,BREMER	2020-03-06
Inga Margareta,Varg	2020-03-06